

Kamil Glinka*

**WSPÓŁPRACA WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO
Z NIEMIECKIMI KRAJAMI ZWIĄZKOWYMI
– BRANDENBURGIĄ I SAKSONIĄ**

Reforma samorządowo-administracyjna kraju z 1998 r. stanowiła kolejny, istotny etap procesu stopniowej odbudowy samorządu terytorialnego w Polsce. Tym samym doprowadziła do zasadniczej redefinicji celów i sposobów funkcjonowania szesnastu nowoutworzonych województw (Kulesza 2000, s. 83). Zwłaszcza, jeśli brać pod uwagę jedną z płaszczyzn międzynarodowej aktywności województw – współpracę z partnerami zagranicznymi.

Z uwagi na główny cel artykułu, jakim pozostaje przedstawienie głównych uwarunkowań, priorytetów oraz zakresu współpracy województwa lubuskiego z Krajem Związkowym Brandenburgią i Wolnym Krajem Związkowym Saksonią, za konieczne uznać należy dokonanie kilku założeń wstępnych. Tym samym przyjmuje się, że reforma samorządowo-administracyjna z 1998 r., za sprawą przyjętych rozwiązań prawnych określiła funkcjonalne ramy rozwoju kontaktów województwa lubuskiego z partnerami zza zachodniej strony Odry. Po drugie, perspektywa przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, a począwszy od 1 maja 2004 r. jej pełne członkostwo, wpływały na dynamikę i zakres dwustronnej współpracy.

Podjęmowana problematyka pozwala na analizę funkcjonowania województwa lubuskiego ujmowanego, po pierwsze, w kategorii regionu, a po drugie, w szerokiej perspektywie rozwoju stosunków polsko-niemieckich. Decyduje o tym kilka czynników. Wśród nich istotne znaczenie odgrywa obowiązujący w Unii Europejskiej podział jednostek terytorialnych NUTS (Sługocki 2007, s. 145-146). Podobnie, jak samo usytuowanie województwa na terenie pogranicza polsko-niemieckiego. Choć pogranicze to jest definiowane w różnorodny sposób przez szerokie grono badaczy, przyjmuje się, że stanowi obszar „promieniowania i krzyżowania się różnorodnych wpływów kulturowo-cywilizacyjnych (w tym językowych), gospodarczych, demogra-

---

***Kamil Glinka** – mgr politologii, doktorant w Instytucie Politologii Uniwersytetu Zielonogórskiego. Jego zainteresowania naukowe koncentrują się na zagadnieniach związanych z funkcjonowaniem samorządu terytorialnego w Polsce po 1989 r., marketingiem terytorialnym, stosunkami polsko-niemieckimi.

ficznych i politycznych” (Sakson 1990, s. 24). Tym samym tworzy ono przestrzeń intensyfikacji dwustronnych kontaktów, m.in. na poziomie władz regionalnych. Zwłaszcza, jeśli brać pod uwagę okres przypadający na pierwszą dekadę XXI wieku. Co szczególnie istotne, przyjmowane założenia implikują spojrzenie na tego typu kontakty poprzez pryzmat rozwoju tzw. współpracy transgranicznej (Lechwar 2008, s. 23).

Funkcjonalne ramy aktywności województwa lubuskiego na arenie międzynarodowej tworzą stosowne uregulowania natury prawnej. Decydujące znaczenie odgrywa, obok Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r., ustawa o samorządzie województwa z 5 czerwca 1998 r., precyzująca cele i zakres tego typu aktywności oraz definiująca podmioty odpowiedzialne za realizację składających się na nią działań. Tym samym nakłada ona na sejmik obowiązek określenia priorytetów współpracy zagranicznej. Podkreśla równocześnie perspektywę uczestnictwa województwa w „międzynarodowych instytucjach regionalnych” oraz „międzynarodowych zrzeszeniach lokalnych i regionalnych” (Dz. U. nr 91, poz. 576, art. 76). Ponadto, wskazuje na kontrolne uprawnienia właściwych ministrów: do spraw zagranicznych oraz do spraw administracji publicznej w stosunku do uchwał, projektów umów i umów podnoszących kwestię współpracy (Dz. U. nr 91, poz. 576, art. 77).

Perspektywę intensyfikacji kontaktów na płaszczyźnie lokalnej i regionalnej akcentują także uregulowania prawne akceptowane przez społeczność międzynarodową. Wśród nich decydujące znaczenie odgrywa Europejska konwencja ramowa o współpracy transgranicznej między wspólnotami i władzami terytorialnymi z 21 maja 1980 r. (Dz. U. nr 61, poz. 287) oraz Europejska Karta Samorządu Terytorialnego z 15 października 1985 r. (Dz. U. nr 124, poz. 607). Pierwszy, przyjęty przez członków Rady Europy dokument wskazuje na potrzebę rozwoju współpracy transgranicznej pomiędzy „wspólnotami i władzami terytorialnymi” rozumianymi jako „jednostki, urzędy i organy realizujące zadania lokalne i regionalne” (Dz. U. nr 61, poz. 287, art. 2). Drugi akcentuje z kolei prawo „społeczności lokalnych” do zrzeszania się, m.in. w stowarzyszenia (Dz. U. nr 124, poz. 607, art. 10).

Uzasadnionym w tak zarysowanym kontekście pozostaje stwierdzenie, że współpracę województwa lubuskiego z Brandenburgią i Saksonią warunkuje szereg uregulowań stanowiących element zarówno krajowego, jak i międzynarodowego porządku prawnego. Niemniej jednak współpraca tego typu nie ogranicza się jedynie do rozwoju kontaktów z partnerami zza zachodniej strony Odry. Przeciwnie, znajduje podstawę w postaci stosownych porozumień zawartych z władzami jednostek terytorialnych, nie tylko krajów sąsiadujących z Polską, ale również państw pozaeuropejskich, np.: Chin (zob.: Nitschke 2009, s. 79).

Obok szczególnego usytuowania i, co z tym związane, faktu bezpośredniego graniczenia z Brandenburgią i Saksonią na długości ok. 143 km (Sługocki 2004, s. 15), współpraca województwa lubuskiego z niemieckimi partnerami stanowi pochodną szeregu uwarunkowań natury historycznej, politycznej, gospodarczej i społecznej. Zwłaszcza, jeśli brać pod uwagę okres po roku 1989. Tym samym demontaż dwubiegunowego podziału świata stanowią impuls dla dynamicznego rozwoju stosunków dwustronnych, w tym relacji przebiegających na poziomie jednostek. Całkowite załamanie dotychczasowego modelu rozwoju gospodarczego obszaru pogranicza, realizowanego zgodnie z zasadami centralnego planowania doprowadziło do skokowego zwiększenia rozmiarów ruchu granicznego oraz prowadzonej wymiany handlowej. Sytuacja taka wpłynęła z kolei na kształt i charakter stosunków społecznych po obu stronach Odry (Nitschke 2009, s. 76).

Nie bez znaczenia dla celów i zakresu współpracy, obok funkcjonowania euroregionów Sprewa-Nysa-Bóbr i Pro Europa Viadrina pozostają również doświadczenia w zakresie rozwoju bilateralnych kontaktów, będące udziałem województwa zielonogórskiego i gorzowskiego (*Program Inicjatywy...*). Również sama reforma z 1998 r. pozwoliła na długofalowe programowanie i realizację procesu dwustronnej współpracy. Zwłaszcza że utworzenie szesnastu województw doprowadziło do wzmocnienia pozycji strony polskiej wobec zagranicznych (w tym niemieckich) partnerów. Choć, jak pokazuje poniższa charakterystyka, dysproporcje np. w zakresie liczby ludności czy też perspektyw rozwoju gospodarczego nadal pozostają znaczące.

Województwo lubuskie pozostaje jednym z najmniejszych polskich regionów, zarówno pod względem powierzchni, jak i liczby mieszkańców: obejmuje obszar ok. 13 984 km² zajmowany przez ok. 1 mln osób. Biorąc pod uwagę potencjał przemysłowy można stwierdzić, że jest ono regionem zindustrializowanym w umiarkowanym stopniu (Sługocki 2004, s. 15), z rozwiniętym sektorem handlu oraz usług. Najwyższy w Polsce stopień zalesienia przekłada się z kolei na, z jednej strony, bogate zasoby drewna, a z drugiej, walory przyrodniczo-krajobrazowe i, co z tym związane, rozwój sektora turystyki (*Informacje o...*).

Razem z usytuowanym w centrum regionu, ale tworzącym jako stolica państwa odrębną jednostkę terytorialną Berlinem, licząca 29 477 km² i zamieszkiwana przez ok. 2,5 mln osób Brandenburgia stanowi natomiast obszar strategiczny, zarówno dla rozwoju naszego zachodniego sąsiada, jak i całej Europy (*Brandenburgia otwarta...*). Szczególnie, jeśli brać pod uwagę uwarunkowania natury komunikacyjnej i gospodarczej. Wśród najważniejszych gałęzi przemysłu rozwijanych na jej terenie wymienić należy przemysł motoryzacyjny, lotniczy, kosmiczny, chemiczny i spożywczy (*Rozwój gospo-*

darczy Brandenburgii...). Z kolei w przypadku funkcjonowania Saksonii, zajmującej obszar 18 415,51 km² oraz liczącej ok. 4,4 mln mieszkańców, istotną rolę odgrywają dwie gałęzie przemysłu: tzw. wysokich technologii i motoryzacyjny oraz, w mniejszym zakresie, turystyka. Decydują o tym, odpowiednio, lokalizacja fabryk czołowych niemieckich producentów samochodów oraz walory krajobrazowe regionu, w tym zabytkowa zabudowa Dreznna (*Partnerzy współpracujący...*).

Zakres i kierunki aktywności województwa lubuskiego na arenie międzynarodowej, w tym rozwoju kontaktów z partnerami z zachodniej strony Odry, określają Priorytety współpracy zagranicznej, zwane dalej Priorytetami. Przyjęte 14 czerwca 2010 r. na mocy stosownej uchwały sejmiku województwa stanowią aktualizację i uzupełnienie analogicznego dokumentu z lipca 1999 r. (*Priorytety współpracy zagranicznej...*).

Priorytety definiują cele współpracy zagranicznej województwa. Wśród nich decydujące znaczenie odgrywa „zrównoważony rozwój regionu pogranicza z uwzględnieniem interesów państwa” (*Priorytety współpracy zagranicznej...*, s. 2). Sposób realizacji tak określonego celu wyznaczają działania i przedsięwzięcia podejmowane na wielu płaszczyznach. Generalnie jednak, podobnie jak miało to miejsce w przypadku dokumentu z 1999 r., Priorytety akcentują potrzebę intensyfikacji współpracy gospodarczej, aktywnego uczestnictwa w tzw. programach unijnych oraz kształtowania więzów społecznych (*Wizyta samorządowców i...*).

Obok precyzyjnego zdefiniowania celów, dokument akcentuje obszary (określane jako „priorytety geograficzne województwa lubuskiego”) szczególnie istotne z punktu widzenia rozwoju regionu ujmowanego w długofalowej perspektywie. Tym samym wskazuje na Unię Europejską oraz kraje tzw. Europy Wschodniej i Azji. Priorytety wyrażają równocześnie deklarację aktywnego udziału województwa w strukturach szeregu instytucji i stowarzyszeń międzynarodowych, m.in.: Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej (*Priorytety współpracy zagranicznej...*, s. 3-5).

Uzasadnionym pozostaje stwierdzenie, że współpraca z Brandenburgią i Saksonią wpisuje się w ogólne kierunki aktywności województwa lubuskiego, definiowane na kartach Priorytetów. Niemniej jednak, przebiega ona również w oparciu o porozumienia dwustronne. W przypadku Brandenburgii stosowane oświadczenie zostało podpisane już w styczniu 2000 r. [*Wspólne oświadczenie o współpracy pomiędzy Województwem Lubuskim (Rzeczpospolita Polska) a Krajem Związkowym Brandenburgią...*]. Kształt i charakter współpracy z Saksonią określa z kolei oświadczenie uzgodnione ponad osiem lat później, bo w listopadzie 2008 r. [*Wspólne oświadczenie o współpracy*

pomiędzy Województwem Lubuskim (Rzeczpospolita Polska) a Wolnym Krainem Związkowym Saksonią...].

Analiza założeń obu dokumentów pozwala na wskazanie głównych płaszczyzn rozwoju bilateralnych relacji. Wśród nich najważniejsze miejsce zajmuje dziedzina gospodarki. Oświadczenia podkreślają równocześnie wolę współpracy w zakresie m.in.: turystyki, rolnictwa, ochrony zdrowia, nauki. Z uwagi na fakt, że oświadczenia zostały uzgodnione w okresie, odpowiednio przed i po 2004 r., prezentowane na ich kartach założenia należy rozpatrywać w odmiennym kontekście. Zwłaszcza że pierwsze z nich akcentuje konieczność kształtowania „korzystnych warunków regionalnych umożliwiających członkostwo Polski w Unii Europejskiej”. Podobnie jak perspektywę wsparcia województwa w procesie aplikowania o „środki pomocowe UE” (*Wspólne oświadczenie o współpracy pomiędzy Województwem Lubuskim (Rzeczpospolita Polska) a Krainem Związkowym Brandenburgią... , s. 1, 2*). Założeń tego typu, z uwagi rozszerzenie z maja 2004 r., nie prezentuje natomiast oświadczenie z listopada 2008 r.

Fundament współpracy województwa lubuskiego z Brandenburgią, zwłaszcza w okresie poprzedzającym przystąpienie Polski do UE tworzyły, obok akcentowanego we wcześniejszej części artykułu oświadczenia, dokumenty innego typu. Wśród nich decydujące znaczenie posiadały porozumienia dwustronne o charakterze uzupełniającym (wtórnym) wobec ustaleń ze stycznia 2000 r., m.in. w zakresie kultury (*Protokół o współpracy w dziedzinie kultury...*) i edukacji (*Plan pracy w zakresie oświaty...*). Bilateralna współpraca realizowana była również, z różną intensywnością, m.in. w dziedzinie transportu i planowania przestrzennego. Co szczególnie istotne, jeśli brać pod uwagę perspektywę członkostwa Polski w UE, w tym potrzebę efektywnego wykorzystania tzw. funduszy unijnych, celem współpracy pozostawało także wzmocnienie potencjału administracji regionalnej. Jego realizacja znajdowała podstawę w tzw. umowie bliźniaczej (Sługocki 2004, s. 64-66).

Rozwój kontaktów z drugim niemieckim partnerem, przypadający na okres przed 2004 r. nie znajdował oparcia w postaci jakiegokolwiek dokumentu. Trudno w jednoznaczny sposób wskazać na przyczynę takiego stanu rzeczy. Wydaje się jednak, że nie bez znaczenia pozostawał status Saksonii jako głównego partnera zagranicznego województwa dolnośląskiego.

Za kluczową płaszczyznę współpracy pomiędzy województwem lubuskim a Brandenburgią i Saksonią, zwłaszcza po roku 2004, należy uznać Inicjatywę Wspólnotową INTERREG (INTERREG III A przypadającą na lata 2004-2006) oraz Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej (dwa programy współpracy transgranicznej wyznaczane perspektywą 2007-2013).

Decyduje o tym przede wszystkim wysokość środków finansowych przeznaczonych na ich realizację (zob.: tabela 1).

Tabela 1

Środki finansowe przeznaczone na realizację Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III A 2004-2006 Polska (Województwo Lubuskie)-Brandenburgia oraz Programów Współpracy Transgranicznej 2007-2013: Polska (Województwo Lubuskie)-Brandenburgia i Polska-Saksonia

Nazwa Inicjatywy Wspólnotowej/Programu	Obszar (zasięg) realizacji	Środki (mln euro)
INTERREG III A 2004-2006 Polska (Województwo Lubuskie) -Brandenburgia	- Brandenburgia, - województwo lubuskie,	30,5
Program Współpracy Transgranicznej Polska (Województwo Lubuskie) -Brandenburgia	- Brandenburgia, - województwo lubuskie,	124,5
Program Współpracy Transgranicznej Polska-Saksonia	- Saksonia, - województwo dolnośląskie, - województwo lubuskie	124,0

Źródło: Polska-Brandenburgia – podstawowe...; Program Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska (Województwo Lubuskie)-Brandenburgia...; Program Współpracy Transgranicznej Polska-Saksonia...

Podkreślenia wymaga również sposób zdefiniowania beneficjentów, zarówno inicjatywy INTERREG III A, jak i dwóch programów współpracy transgranicznej. Szczególnie że w obu przypadkach grupa podmiotów uprawnionych od otrzymania finansowego wsparcia została określona w szeroki sposób. Tym samym obejmowała jednostki samorządu terytorialnego, związki tych jednostek, instytucje nauki, kultury, organizacje pozarządowe itp. Równie szeroko zdefiniowano zakres przedmiotowy wsparcia (zob.: tabela 2).

Choć realizacja inicjatywy INTERREG III A wymagała zaangażowania rodzimych instytucji centralnych, m.in.: Ministerstwa Rozwoju Regionalnego i Ministerstwa Finansów, równocześnie stanowiła impuls dla intensyfikacji współpracy na poziomie regionalnym obejmującej, m.in.: brandenburski resort finansów i resort gospodarki oraz Urząd Marszałkowski województwa lubuskiego (Polska-Brandenburgia – podstawowe...). Prawidłowość ta znajdowała i nadal znajduje potwierdzenie w przypadku programów przypadających na lata 2007-2013. Tym samym ich realizacja zakłada zaangażowanie

Tabela 2
 Alokacja środków finansowych wg. priorytetów Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG
 III A 2004-2006 Polska (Województwo Lubuskie)-Brandenburgia oraz wg osi
 priorytetowych Programów Współpracy Transgranicznej 2007-2013: Polska
 (Województwo Lubuskie)-Brandenburgia i Polska-Saksonia

Nazwa Inicjatywy /Programu	Priorytety	Udział w alokacji (%)
INTERREG III A 2004-2006 Polska (Województwo Lubuskie)-Brandenburgia	1. Współpraca gospodarcza i wsparcie MSP	13,9
	2. Rozwój infrastruktury	34,8
	3. Środowisko naturalne	17,5
	4. Rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich	7,2
	5. Szkolenie i zatrudnienie	12,1
	6. Współpraca	8,3
	7. Szczególne wsparcie dla regionów graniczących z krajami, które przystąpiły do UE	2,3
	8. Pomoc techniczna	3,9
Program Współpracy Transgranicznej Polska (Województwo Lubuskie) - Brandenburgia	1. Wspieranie infrastruktury oraz poprawa stanu środowiska	57,6
	2. Wspieranie powiązań gospodarczych oraz współpracy sektorów gospodarki i nauki	9,8
	3. Wspieranie dalszego rozwoju zasobów ludzkich i transgranicznej kooperacji	28,4
	4. Pomoc techniczna	4,2
Program Współpracy Transgranicznej Polska -Saksonia	1. Rozwój transgraniczny	47,0
	2. Transgraniczna integracja społeczna	47,0
	3. Pomoc techniczna	6,0

Źródło: Sługocki 2007, s. 150; Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska
 (Województwo Lubuskie)-Brandenburgia ...; Program Operacyjny Współpracy
 Transgranicznej Polska-Saksonia...

gażowanie, w różnym zakresie, zarówno instytucji centralnych, jak i tych, podejmujących działalność w skali regionu [*Program Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska (Województwo Lubuskie)-Brandenburgia...*; *Program Współpracy Transgranicznej Polska-Saksonia...*].

Współpraca województwa lubuskiego z niemieckimi partnerami, ujmowana w ramach zarysowanych powyżej inicjatyw i programów, przynosi szereg określonych rezultatów. Oczywiście, nie sposób wskazać na ostateczne efekty wszystkich z nich. Niemniej jednak, przyjmując kryterium przestrzenne (obszar województwa lubuskiego) i ilościowe (liczba przedsięwzięć) należy podkreślić, że w przypadku inicjatywy INTERREG III A zrealizowano ogółem 72 projekty różnego typu (Nitschke 2009, s. 80). Lista projektów uzyskujących wsparcie w ramach perspektywy 2007-2013 pozostaje natomiast sukcesywnie uzupełniana (zob.: *Europejska Współpraca Terytorialna...*).

Obok zarysowanych powyżej programów współpracy transgranicznej istotne znaczenie dla rozwoju kontaktów pomiędzy województwem lubuskim a Brandenburgią i Saksonią posiada oczywiście „Partnerstwo-Odra” (*Co to jest...*). Podobnie jak czynne uczestnictwo przedstawicieli Urzędu Marszałkowskiego w pracach Komitetu ds. Współpracy Międzyregionalnej Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej (*Współpraca Województwa Lubuskiego...*).

W myśl założeń prezentowanych na kartach Oświadczeń z roku 2000 i 2008, dwustronna współpraca przebiega w ściśle określonych dziedzinach, wpisując się niejednokrotnie (choć nie zawsze) w przedstawioną wieloletnią perspektywę programową. To z kolei przekłada się na możliwość uzyskania finansowego wsparcia z UE. Oczywiście, kontakty nie są rozwijane w tej samej skali i zakresie we wszystkich dziedzinach. Za przykład mogą posłużyć tu, przytaczane w dalszej części artykułu, inicjatywy dwustronne obliczone na rozbudowę infrastruktury drogowej i kolejowej czy też sprowadzające się do realizacji projektów edukacyjnych, kulturalnych, turystycznych.

Kluczowe znaczenie dla spełnienia celów Priorytetów współpracy zagranicznej z całą pewnością posiadają przedsięwzięcia realizowane w oparciu o wykorzystanie szczególnego położenia województwa lubuskiego. Wśród nich wymienić można m.in. te związane z uruchomieniem lub konserwacją połączeń kolejowych na trasie Zielona Góra-Guben-Cottbus oraz Gorzów Wielkopolski-Berlin (Wachnik 2009) czy też rozbudową infrastruktury drogowej na rzece Odrze (*Współpraca Województwa Lubuskiego...*).

Rozwojowi dwustronnej współpracy służą również projekty edukacyjne, sprowadzające się przede wszystkim do kształcenia językowego i metodycznego. Realizowane przez ośrodki doskonalenia nauczycieli (a zatem i adresowane do wąskiego grona odbiorców) nie rzutują jednak w decydu-

jący sposób na kształt bilateralnych kontaktów. Inną formą intensyfikacji współpracy pozostają wszelkiego typu dwustronne i, co ważne, cyklicznie organizowane spotkania, konsultacje, konferencje, seminaria angażujące naukowców i przedsiębiorców (*Współpraca Województwa Lubuskiego...*).

Biorąc pod uwagę kwestię zainteresowania mediów i, co z tym związane, wywieranego wpływu na odczucia pozostające udziałem jednostek, należy z kolei wskazać na kilkudniowe przedsięwzięcia organizowane lub współorganizowane przez partnerów po obu stronach Odry. W większości przypadków przybierają one postać festiwalu, koncertów, wystaw, m.in. Polsko-Niemieckich Dni Mediów, Dni Muzyki nad Odrą itd. (*Polsko-Niemieckie...; Festiwal...*). Podkreślenia w tym kontekście wymaga również wspólny udział przedstawicieli województwa lubuskiego i krajów związkowych w międzynarodowych targach turystycznych w Berlinie, Cottbus i Frankfurt nad Odrą.

Przedstawione w artykule cele i zakres współpracy województwa lubuskiego z Brandenburgią i Saksonią stanowią pochodną szeregu procesów oraz uwarunkowań. Uzasadnionym pozostaje zaakcentowanie zwłaszcza dwóch kwestii. Po pierwsze, położenia trzech regionów, niejako w naturalny sposób sprzyjającego rozwojowi kontaktów. Po drugie, dysproporcji obserwowanej pomiędzy województwem lubuskim a dwoma niemieckimi krajami związkowymi (w zakresie m.in. liczby mieszkańców, potencjału ekonomicznego i posiadanych doświadczeń), ograniczonej jednak, zwłaszcza w porównaniu z okresem przed 1998 r., w wyniku reformy samorządowo-administracyjnej.

Podkreślenia wymaga również fakt, że bilateralna współpraca cechowała się odmienną dynamiką na przestrzeni lat. Najważniejszą cezurę w tym zakresie wyznaczało uzgodnienie, odpowiednio w 2000 r. i 2008 r., stosownych oświadczeń oraz akcesja Polski do UE. Tym samym wydarzenia te stanowiły impuls dla szczególnej intensyfikacji dwustronnych kontaktów. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę możliwość uzyskania finansowego wsparcia dla realizacji różnego typu projektów, za kluczowe należy uznać rozszerzenie UE z maja 2004 r.

Poddając analizie zakres przedmiotowy udzielanego wsparcia można stwierdzić, że zarówno w przypadku inicjatywy INTERREG III A, jak i dwóch programów współpracy transgranicznej obejmującej lata 2007-2013, pozostaje on określony w głównej mierze przez inwestycje infrastrukturalne. Świadczą o tym dane zaprezentowane w tabeli 2 (alokacja środków finansowych pomiędzy poszczególne priorytety i działania). Trudno w jednoznaczny sposób wskazać na przyczynę takiej sytuacji. Niemniej jednak wydaje się, że stan szeroko rozumianej infrastruktury województwa lubuskiego determinuje kształt większości projektów. Z drugiej strony, środki uzyskane

w ramach perspektywy finansowej 2004-2006 i 2007-2013 pozwalają na realizację znacznej liczby przedsięwzięć nie tylko infrastrukturalnych.

Biorąc pod uwagę skalę dotychczasowych doświadczeń, składających się na współpracę z dwoma niemieckimi krajami związkowymi należy zauważyć, że Brandenburgia zajmowała i nadal zajmuje pozycję najważniejszego partnera zagranicznego województwa lubuskiego. Wydaje się, że taki stan rzeczy stanowi zapewne rezultat przede wszystkim położenia i, co z tym związane, faktu bezpośredniego graniczenia obu regionów. Podobnie, jak intensywnego rozwoju kontaktów pomiędzy Saksonią a województwem dolnośląskim. Nie zmienia to jednak faktu, że relacje z dwoma krajami związkowymi determinują kształt całej współpracy województwa lubuskiego z partnerami zagranicznymi. Z uwagi na potencjał, znaczenie oraz doświadczenia niemieckich regionów, m.in. w zakresie pozyskiwania środków finansowych i programowania procesu rozwoju, sytuacja ta wydaje się być uzasadniona w szczególnie sposób.

Literatura

BRANDENBURGIA otwarta na sąsiadów, www.brandenburgia.pl (6.02.2012).

CO TO JEST PARTNERSTWO ODRA?, <http://www.oder-partnerschaft.eu> (11.02.2012).

Dz. U., NR 124, POZ. 607, Europejska Karta Samorządu Terytorialnego, sporządzona w Strasburgu dnia 15 października 1985 r.

Dz. U., NR 61, POZ. 287, Europejska konwencja ramowa o współpracy transgranicznej między wspólnotami i władzami terytorialnymi, sporządzona w Madrycie dnia 21 maja 1980 r.

Dz. U., NR 91, POZ. 576, Ustawa o samorządzie województwa z dnia 5 czerwca 1998 r.

EUROPEJSKA WSPÓLPRACA TERYTORIALNA. Programy EWT 2007-2013 w Województwie Lubuskim, <http://lubuskie.pl> (11.02.2012).

FESTIWAL, www.dnimuzyki.pl (11.02.2012).

INFORMACJE o lubuskiem, <http://lubuskie.pl> (6.02.2012).

KULESZA M. (2000), Transformacja ustroju administracyjnego Polski (1990-2000), „Studia Iuridica”, nr 38.

- LECHWAR M. (2008), Instytucjonalne podstawy europejskiej współpracy transgranicznej, [w:] Spójność społeczno-ekonomiczna a modernizacja regionów transgranicznych, red. M. G. Wodniak, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów.
- NITSCHKE B. (2009), Współpraca międzynarodowa województwa lubuskiego, [w:] Lubuskie jako region we współczesnym świecie, red. B. Nitschke, J. Flakowski, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra.
- PARTNERZY współpracujący z województwem lubuskim. Wolny Kraj Związkowy Saksonia, Niemcy, <http://lubuskie.pl> (6.02.2012).
- PLAN PRACY W ZAKRESIE oświaty pomiędzy Zarządem Województwa Lubuskiego i Ministrem Nauki, Badań i Kultury Kraju Związkowego Brandenburgii podpisany 27 maja 2002 r., www.bip.lubuskie.pl (8.02.2012).
- POLSKA-BRANDENBURGIA – podstawowe informacje, www.interreg.gov.pl (8.02.2012).
- POLSKO-NIEMIECKIE DNI MEDIÓW. Idea, www.dnimedia.org (11.02.2012).
- PRIORYTETY współpracy zagranicznej województwa lubuskiego, <http://lubuskie.pl> (7.02.2012).
- PROGRAM INICJATYWY Wspólnotowej INTERREG III A Polska (Województwo Lubuskie) – Kraj Związkowy Brandenburgia 2000-2006, www.interreg.gov.pl (6.02.2012).
- PROGRAM OPERACYJNY Współpracy Transgranicznej Polska-Saksonia 2007-2013, www.sn-pl.eu (9.02.2012).
- PROGRAM OPERACYJNY Współpracy Transgranicznej Polska (Województwo Lubuskie)–Brandenburgia 2007-2013 w ramach „Europejskiej Współpracy Terytorialnej”, www.ewt.gov.pl (9.02.2012).
- PROGRAM WSPÓŁPRACY Transgranicznej Polska-Saksonia, www.ewt.gov.pl (8.02.2012).
- PROGRAM WSPÓŁPRACY Transgranicznej Rzeczpospolita Polska (Województwo Lubuskie)–Brandenburgia, www.ewt.gov.pl (8.02.2012).
- PROTOKÓŁ O WSPÓŁPRACY w dziedzinie kultury pomiędzy Zarząd Województwa Lubuskiego i Ministrem Nauki, Badań i Kultury Kraju Związkowego Brandenburgii podpisany w dniu 15 grudnia 2003 r. w Poczdamie, www.bip.lubuskie.pl (8.02.2012).
- ROZWÓJ GOSPODARCZY Brandenburgii, www.brandenburgia.pl (6.02.2012).
- SAKSON A. (1990), Mazurzy – społeczność pogranicza, Instytut Zachodni, Poznań.

- SŁUGOCKI W. (2004), *Lubuskie doświadczenia w wykorzystaniu funduszy Unii Europejskiej*, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra.
- (2007), *Współpraca przygraniczna w dobie wyzwań polityki strukturalnej Unii Europejskiej 2007-2013*, „*Studia Zachodnie*”, red. B. Nitschke, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra.
- SPRAWOZDANIE na sesję Sejmiku Województwa Lubuskiego: *Współpraca Województwa Lubuskiego z Republiką Federalną Niemiec, w szczególności z Krajem Związkowym Brandenburgia i Krajem Związkowym Saksonia, w aspekcie XX-lecia podpisania traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy*, Zielona Góra, sierpień 2011 r., <http://lubuskie.pl> (11.02.2012).
- WACHNIK Cz. (2009), *Będą bezpośrednie połączenia Gorzowa z Berlinem i Zielonej Góry z Cottbus*, www.gazetalubuska.pl (8.02.2012).
- WIZYTA samorządowców i przedsiębiorców w regionie partnerskim, <http://lubuskie.pl> (8.02.2012).
- WSPÓLNE oświadczenie o współpracy pomiędzy Województwem Lubuskim (Rzeczpospolita Polska) a Krajem Związkowym Brandenburgią (Republika Federalna Niemiec), Żagań, 12 stycznia 2000 r., <http://lubuskie.pl> (8.02.2012).
- WSPÓLNE oświadczenie o współpracy pomiędzy Województwem Lubuskim (Rzeczpospolita Polska) a Wolnym Krajem Związkowym Saksonią (Republika Federalna Niemiec), Zielona Góra, 19 listopada 2008 r., <http://lubuskie.pl> (8.02.2012).

Kamil Glinka

**THE COOPERATION BETWEEN THE LUBUSKIE PROVINCE
AND FEDERAL STATES OF GERMANY:
BRANDENBURG AND SAXONY**

Abstract

Due to the solutions of a legal nature, the reform of local self-administration reform of 1998 provided a framework for the activity of provinces on the international arena, including the cooperation with foreign partners. The Lubuskie Province also made use of this opportunity. Therefore, it appears to be justified to present the foundations, aims and forms of the cooperation of the Lubuskie Province with two federal states of Germany: Brandenburg and Saxony, especially, while taking into account the two following elements. The first one are the conditions of the development of historical, political, economic and social relations. The latter element is the role of the accession of Poland to European Union in the process of shaping the bilateral relations. In the light of this, it seems to be advisable to present the role of Community Initiative IINTERREG III A 2004-2006 and two programmes of cross-border cooperation: Poland (the Lubuskie Province) - Brandenburg and Poland - Saxony (2007-2013) in the development of the cooperation on the Polish-German borderland.